Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St Jersey City, N.J 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Нью Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Нью Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 62. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го КВІТНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 2, 1983 No. 62. VOL. XC.

КГК І ЙОГО ПРОГРАМА МАЮТЬ СПОНТАННУ ПІДТРИМКУ ГРОМАДИ, — СТВЕРДЖЕНО НА ЧЕРГОВИХ НАРАДАХ

Бавнд Брук, Н.Дж. (КГК — ПС). — Крайовий Громадський Комітет у ЗСА для вшанування пам'яті жертв Великого Голоду в Україні в роках 1932-33 та його програма і активність мають спонтанну підтримку української громади і не тільки у ЗСА, але і в інших країнах вільного світу, — ствердив голова цього Комітету проф. д-р Петро Стерчо та інші з-поміж понад трьох десятків учасників чергових нарад Комітету, які відбулися тут, в Домі Української Культури при Осередку Української Православної Церкви в ЗСА, в суботу, 26-го березня 1983. Це ствердив також Блаженніший Владика Митрополит Мстислав, первоієрарх УПЦ в ЗСА, який загостив коротко на ці наради разом з Владикою Ізяславом з Білоруської Православної Церкви, благословляючи наради та висловивши ряд думок і порад в актуальних справах. Приявні привітали Владик вставанням з місць.

Ці другі з черги ділові наради КГК відкив і ними проводив голова проф. П. Стерчо. Привітавши приявних, між ними зокрема члена Почесної Президії головного предсідника УНСоюзу д-ра Івана Флиса та приявних заступників голови Ділової Президії Наталію Даниленко (Союз Українок Америки), Уляну Дячук (Український Народний Союз), Евстахію Гойдиш (Крайова Пластова Старшина) та д-ра Романа Ричка (Український Братський Союз), д-р П. Стерчо з пошаною згадав великі березневі роковини: Тараса Шевченка, проголошення незалежности Карпатської України, створення Української Центральної Ради в Києві, героїчну смерть головного командира УПА ген. Чупринки-Шухевича та інші. В дальшому він запропонував порядок нарад, який схвалено.

Нові члени президій

На пропозицію Екзекутиви Ділової Президії, склад обох президій, Почесної і Ділової, однодушно поповнено новими членами:

Почесна Президія: адв. Роман Гуглевич, заслужений довголітній провідний діяч метрополітального Ню Йорку, проф. д-р Василь Лев (Український Вільний Університет), проф. д-р Богдан Лончина (голова Світового Патріярхального Товариства), маестро Петро Мегик (Об'єднання Образотворчих Мистців), проф. д-р Роман Осінчук (Товариство св. Софія), проф. д-р Леонід Рудницький (Український Католицький Університет) та д-р Остап Тарнавський (голова Об'єднання Українських Письменників „Слово").

Ділова Екзекутива: Микола Алексевич (Братство Ветеранів УГА), Володимир Василащук (Американська Українська Демократична Партія), Іван Данківський (Об'єднання Ветеранів Українських Армій), д-р Олег Волянський (Об'єднання Українців Кергонксону), д-р Орест Верес (Громадський Комітет 50-річчя Голоду в Сан Франсіско), ред. Роман Данилевич (Рада Крайових Українських Католицьких Академічних Товариств „Обнова"), Роман Ярош (Українське Патріярхальне Товариство в ЗСА), інж. Михайло Комічак (Українська радіопередача в Пітсбургу), мгр Роман Гайда (Стейтовий КГК Коннектикат), д-р Михайло Козак (КГК у Міннеаполісі), мгр Галина Коргун (Українська православна парафія в Трой, Н.Й.), інж. Василь Колодчин (Метрополітальний Відділ УККА, Дітройт), інж. Петро Гурський і Юрій Іхтіярів (КГК у Філядельфії), Ілярій Мазепа (Патріярхальне Товариство у Філядельфії), Петро Ґенґало (Український Мистецький Клюб у Філядельфії), ред. Іван Смолій (тижневик „Народна Воля"), ред Рома Сохан-Гадзевич (англомовний „Український Тижневик").

Разом із цими новими членами в Почесній Президії є тепер 32 особи, а в Діловій Екзекутиві понад 80 осіб. Повний склад обох органів буде проголошений після їх евентуального ще дальшого доповнення.

Спонтанна підтримка

Крайовий Громадський Комітет для „згадки самим і пригадки іншим" комуно-московського голодоморського народовбивства українського народу 50 років тому, яке у формі „злиття націй" продовжується і сьогодні, має всі оправдані причини пишатися тією спонтанною підтримкою його та його програми і діяльности з боку великої нашої громади та її організацій, — ствердив голова Комітету д-р П. Стерчо, започатковуючи звітування членів Екзекутиви Ділового Комітету. Про цю спонтанну підтримку свідчать склад Почесної Президії ділових органів, в яких мають своїх представників 63 крайові організації та ряд ширшого засягу місцевих установ, а пошта кожного дня приносить десятки листів від організацій та приватних осіб, які сердечно вітають КГК та його почини і зголошують свою підтримку та готовість співпраці і допомоги. Проф. П. Стерчо висловив зокрема прилюдну вдячність Ієрархії та Проводові наших Церков за їх патронат, нашим братським Союзам, українській пресі, зокрема „Свободі", „Америці" і „Народній Волі", за її інформаційну обслугу діяльности Комітету, а редакції англомовного „Українського Тижневика" та його видавцеві УНСоюзові ще окремо за публікацію спеціяльного і дуже вартісного видання про Великий голод. У дальшому звіті проф. Стерчо подав коротку характеристику поодиноких ділянок діяльности Комітету, про які точніше опісля звітували їхні референти. Закінчив свій звіт проф. Стерчо інформацією про дальший обмін листами між ним і екзекутивним заступником голови УККА ред. Ігнатом Білинським у справі співпраці у відмічуванні 50-річчя голодоморства, зокрема із змістом листа, якого він написав, згідно з рекомендацією попереднього засідання, 7-го березня, та відповіддю ред. І. Білинського з 23-го березня. Ця справа була опісля предметом довшої дискусії.

Проблема фінансів

Справу фондів для фінансування багатьох акцій Комітету з'ясувала Уляна Дячук у заступстві голови Фінансової комісії Едварда Попеля, який тепер перебуває у відпустці. Фінансова комісія вже відбула одне засідання з участю свого голови Е. Попеля та голови Комітету проф. П. Стерчо і членів Комісії: У. Дячук, інж. Степана Процика, що є головою Комісії зовнішніх зв'язків, та інж. Юрія Повстенка, імпрезового референта. Кошт уже намічених і частинно започаткованих акцій, зокрема імпреза та бюро і зв'язки у Вашінґтоні та публікації, виноситиме мінімально 75,000 дол. Ці фонди плянується здобути із членських внесків організацій, добровільних пожертв та з вступів на імпрезу у Вашінґтоні. Комісія вже підготовляє збіркову акцію, яку плянує започаткувати вже в наступному тижні.

(Продовження на ст. 3)

П. ПЛІШКА І Л. АРТИМІВ ВИСТУПЛЯТЬ НА 30-РІЧЧІ УМІ

Ліда Артимів

Павло Плішка

Філядельфія. — Тут заповідається цікавий концерт з приводу 30-річчя Українського Музичного Інституту і вшанування пам'яті його засновника св. п. проф. Романа Савицького в неділю, 24-го квітня ц.р.

Свою участь у концерті заповіло двоє артистів винняткової слави, а саме басоліст нюйоркської Метрополітальної Опери Павло Плішка і концертова піяністка Лідія Артимів, яка має за собою ряд самостійних концертів в Америці і Европі. Плішці буде акомпаньювати видатний концертовий піяніст Тома Гриньків, який постійно бере участь в українських музичних імпрезах та є знавцем української музики.

Факт, що такі чільні музичні сили включили себе в музично-культурну працю для украінської громади і дали згоду бути учасниками того концерту, яким вшановується українську навчальну інституцію та її основника концертового піяніста і музичного педагога св. п. Романа Савицького, заслуговує на особливу увагу та признання цілої української громади.

Концерт відбудеться у гарній залі Музею Порт оф Гисторі у Філядельфії.

Комітети УНСоюзу Округ Трой і Сиракюзи-Ютика відбудуть Збори

Джерзі Сити, Н.Дж. — З Організаційного Відділу УНС інформують, що Річні загальні збори Округи Трой, Н.Й., до якої є приналежні місцевості Амстердам, Гадсон, Коговз, Вотервліт, Кергонксон і Пітсфілд, відбудуться в суботу, 9-го квітня ц.р., в залі Українського Клюбу, при 402 25-та вулиця у Вотервліті, Н.Й. Початок нарад — 3-тя год. по полудні. Окружний Комітет очолюють: Михайло Савків, голова, ред. Іван Дурбак і Василь Колодій, секретарі, та Василь Варшона, касир.

В неділю, 10-го квітня ц.р., відбудуться Річні збори Окружного Комітету відділів УНСоюзу Округи Сиракюзи-Ютика. Наради відбудуться о год. 2-ій по полудні в залі Українського Народного Дому, при 1317 Вест Фаєтте вулиці, Сиракюзи, Н.Й. Окружний Комітет очолюють: почесний член Головного Уряду УНСоюзу Володимир Запаранюк, почесний голова, д-р Іван Гвозда, діючий голова, Ярослав Сенишин, секретар, і Микола Велич, касир.

У програмі Зборів обидвох Округ чергуватимуться такі точки: відкриття, вибір президії, читання протоколу з останніх річних зборів й прийняття його, звіти членів Управи і Контрольної комісії, дискусія, уділення абсолюторії, вибір Управи і Контрольної комісії на біжучий рік, доповіді та устійнення пляну праці на 1983 рік.

Головний Уряд на нарадах Округи Трой і Сиракюзи-Ютика буде репрезентувати головний радний Володимир Квас, який і буде головним промовцем. Також учасником нарад буде старший обласний організатор Василь Оріховський. Важливим є згадати і те, що після нарад як Округи Трой, так і Сиракюзи — Ютика, буде висвітлений союзовий фільм „УНСоюз — Іншуренс Плас".

До участи в Річних зборах Управи Округ Трой і Сиракюзи запрошують делегатів останньої 30-ої Конвенції, як також урядовців відділів, приналежних до Округ.

ДРУГА ЗУСТРІЧ СЕНЬЙОРІВ

Ню Йорк, Н.Й. — З ініціятиви Лідії Савойки, голови секції суспільної опіки при Українському Інституті Америки, в суботу, 9-го квітня ц.р., о год. 12-ій полудня відбудуться другі сходини українських сеньйорів у приміщеннях УІА.

Автобус буде чекати біля церкви св. Юра при 7-ій вулиці о год. 10:30 перед полуднем і завезе учасників до Інституту. Після програми буде прийняття. Перевіз і прийняття даром.

Головним промовцем буде конгресмен В. Грін.

У панелі візьмуть участь: голова клюбу сеньйорів М. Шпитко, д-р Р. Осінчук, Куровицький, д-р Г. Крупа, д-р К. Рогозинський, С. Хемич. У розваговій частині беруть участь: С. Крижанівський, учні Школи кобзарського мистецтва. Модератор: Л. Савойка. Учасникам слід зголошуватися у О. Соневицької, в „Самопомочі", при 98 Друга авеню, від год. 10-ої вранці до 3-ої год. по полудні від вівтірка до п'ятниці.

Відкрилися дві виставки картин В. Сазонова

Мюнхен, Західня Німеччина. — Тут в суботу, 19-го березня ц.р., відбулося відкриття виставки картин сучасного українського мистця Віталія Сазонова. Виставка картин відбувається в Ґалерії Форстер.

Це вже друга виставка картин В. Сазонова в Західній Німеччині цього року. Перша виставка відбулася в Гуде недалеко Бремену в Ґалерії Кльостермюле від 21-го січня до 6-го березня. Про цю виставку появилося три статті в німецькій пресі та інтерв'ю з мистцем на німецькій телевізії.

Віталій Сазонов разом з українськими мистцями Ф. Гуменюком, В. Макаренком та В.Стрельніковим брав участь у неофіційних виставках українських нонконформістів у Москві в роках 1975 і 1976. В 1980 році через участь у демонстраціях у Москві за свободу слова і мистецтва В. Сазонов був змушений виїхати на Захід. Від 1980 року мистець перебуває в Німеччині.

В Америці

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН не погоджується з інтерпретацією деяких кореспондентів і аналітиків, які кажуть, що його виступи, а зокрема остання пропозиція про шукання можливостей оборони проти совєтських міжконтинентальних ракет і досліди над новою, зокрема лазерною зброєю для знищування цих ракет заздалегідь, є розпалюванням чи поглиблюванням холодної війни між З'єднаними Стейтами Америки і Совєтським Союзом. „Ми вже призвичаїлись до епітетів другої сторони, яка називає нас імперіялістами й іншими згірдливими назвами, а також до обвинувачень, що ми, а не вони накопичуємо зброю", — заявив Президент на короткій зустрічі з кореспондентами в Білому Домі. Р. Реґен думає, що в реториці Юрія Андропова, теперішнього совєтського лідера, немає нічого нового, чого вже не сказали про ЗСА його попередники.

АДМІНІСТРАЦІЯ ХАРЧІВ і ліків перевела докладну аналізу риб, зокрема карпів, наловлених в заливах мишиґенських озер і ствердила, що вони є безпечні для споживання і не затроєні, як спочатку припускали, діоксином. Сотні тисяч карпів були наловлені в заливі Саґіно і перевезені до великих міст, зокрема до Чикаґо, Ню Йорку та інших з огляду на жидівське свято Пасхи і християнського Великодня. Споживачі риби з полегшою зітхнули після інформації ФДА, спеціялісти якої посилено працювали, щоб вияснити цю справу.

ДВІ ОСОБИ, ЯКІ ПЕРЕВОЗИЛИ ЧЕКИ й інші банкові папери з Чикаґо до Ню Йорку літаком, загинули на нюаркському летовищі після того як їхній малий транспортовий літак вийшов з ладу під час приземлення, зударився з кількома предметами і загорівся . Після того випадку всі відлети і приземнення на згаданому летовищі були стримані, або скеровувані на летовища Кеннеді чи ЛяҐвардія . Випадок з літаком вплинув також на загальний рух автомобілів на нюджерзькій автостраді, яка паралельно пробігає біля летовища .

ПОІНФОРМОВАНІ ОСОБИ У ВАШІНҐТОНІ кажуть, що номінація Роналдом Реґеном Вілліяма Ракелсгавза на директора федеральної Аґенції для охорони довкілля і обіцяні йому повновласті та безпосередній доступ до Овального бюра Президента, можуть значно пошкодити секретареві Департаменту внутрішніх справ Джеймсові Ваттові . В .Ракелсгавз, досвідчений політичний діяч, може при змінених обставинах зайняти місце контроверсійного Ватта, або отримати значно вищі компетенції у вирішуванні справ охорони довкілля і розподілу посілостей, які належать державі .

ГУБЕРНАТОР АЛАБАМИ ДЖОРДЖ ВОЛЛЕС, який сам колись був кандидатом на президента, підтримуватиме в 1984 році кандидатуру сенатора Джана Ґленна, демократа з Огайо і колишнього астронавта . Воллес перебуває тепер у шпиталі, але в короткій зустрічі з кореспондентами він заявив, що в скорому часі він повернеться до активної служби, а в 1984 році плянує бути активним у передвиборчій президентській кампанії .

У світі

КОЛИШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ секретар Генрі Кіссінджер заявив у розмові з кореспондентами що Совєтський Союз, використовуючи сприятливу для нього ситуацію може і перегнав З'єднані Стейти Америки у деяких родах зброї, а головно міжконтинентальних ракетах і ракетах середнього засягу, але технологічно ЗСА все одно переважають СССР у всякій зброї, включно до джетових бойових літаків. Доказом технологічного першенства Америки може послужити війна в Ливані чи зрештою інші льокальні війни, де американська зброя і технологія значно перевищують совєтську. Кіссінджер думає, що кожна велика надпотуга має право озброюватися згідно з її потребами оборони і захисту її альянтів.

ДЕКІЛЬКА ТИСЯЧ ПАРИЖАН вийшли на вулиці Парижу в середу, 20-го березня, протестуючи проти розпорядження уряду, яке обмежує кількість грошей, які можуть французи витратити, виїжджаючи на вакації за кордон. Протестуючі заявляли, що свобода подорожувати і громадянська свобода нероздільні. Демонстрація була останнім вибухом проти програми ощадження соціялістичного уряду, яка має на меті приборкати інфляцію і зменшити дефіцит Франції в зовнішній торгівлі, який лише в минулому місяці переступив 1 більйон долярів. Відтепер кожний француз, який виїжджає за кордон, зможе видати за межами країни не більше як 2,000 франків, тобто 275 долярів.

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД видав у середу, 30-го березня, формальну заяву, в якій обвинувачує Ізраїль у підготовці „піратського нападу" проти Сирії і перестерігає, що такі дії означатимуть „гру з вогнем". Далі заява стверджує, що Сирія не залишиться самотньою у випадку ізраїльського нападу. Заява підкреслює, що підтримку Сирії дадуть „соціялістичні країни", маючи на увазі Совєтський Союз і його комуністичних союзників. Але заява не уточнює, яку форму допомоги Сирія дістане.

ЛІДЕР ПАЛЕСТИНСЬКОЇ Визвольної Організації Ясір Арафат заявив у середу, 30-го березня, що він відкидає мирний плян президента Роналда Реґена відносно проблем Близького Сходу. В минулому Арафат заявляв інше. Він говорив, що плян Реґена, який передбачав автономію для палестинців на окупованому Ізраїлем західньому березі ріки Йордан і в смузі Гази в союзі з Йорданією має позитивні аспекти. Тепер, на зборах у Дамаску, які відзначали експропріяцію арабських земель Ізраїлем у 1976 році, Арафат заявив: „Є кола, які хотіли б, щоб ПВО сказала так плянові Реґена, а потім обвинувачували нас у зраді. Я заявляю всім: ні, плянові Реґена та іншим ліквідаторським плянам. Якщо має бути розв'язання, воно повинно бути на основі рішень конференції на верхах у Фезі". Арабські лідери, які зустрічалися в Фезі, Марокко, у вересні минулого року, закликали до створення Палестинської держави на противагу автономії, запропонованої президентом Реґеном.

РЕҐЕН ЗГІДНИЙ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З СССР

Вашінґтон. — Офіційні речники Білого Дому повідомили в четвер, 31-го березня, що президент Роналд Реґен зустрічався особисто з послом СССР у Вашінґтоні Анадолієм Добриніним ще в лютому, щоб запевнити його, в тому, що ЗСА щиро і серйозно ведуть переговори з СССР.

Зустріч відбулася в той час, як розповсюджувалися чутки, що Добринін має залишити свою посаду з огляду на розчарування в наслідок браку серйозних переговорів із ЗСА.

Офіційні особи Адміністрації заявили при тому, що Добринін, який був послом у Вашінґтоні 21 рік, став уособленням зв'язку спеціяльних секретних доручень між двома урядами. Його відхід, заявили офіційні особи, означав би розрив і повний брак довір'я і надії.

Цього не можна допустити, заявили офіційні речники особливо в той час, як президент Реґен намагається переконати західньоевропейських союзників і американське суспільство в тому, що він хоче і здатний вести серйозні переговори з Москвою.

Згідно з дипломатичними джерелами такий крок президента Реґена послідував після цілого ряду позитивних публічних вказівок совєтських лідерів. Але потім ці добрі наміри охолоділи після різкої виміни взаємними обвинуваченнями.

Тим часом державний секретар Дождж Шулц сказав групі журналістів, що відносини з Совєтським Союзом є „не особливо добрі саме тепер", — він охарактеризував їх як напружені.

„Тон відбиває суть і нічого іншого", — сказав Шулц, додаючи, що не зважаючи на різниці, „ми повинні працювати над суттю, і якщо виявиться, що суть можна поправити, тоді, я думаю, і тон поправиться".

УВАЖАЮТЬ, ЩО АНДРОПОВ СЕРЙОЗНО ХВОРИЙ

Вашінґтон. — Совєтський лідер Юрій Андропов повернувся знову до виконування своїх обов'язків після перебування в лікарні, але американські офіційні особи вважають, що недавня його відсутність вказує на проблеми, які можуть ускладнити його швидкий рух переймання контролі над складним механізмом совєтського державного керівництва.

Відсутність Андропова в публічному житті на протязі дев'ятьох днів, від 15-го до 25-го березня, викликали спалах слухів і здогадів, що він перебував у лікарні з серйозною і, можливо, смертельною хворобою нирок. В 1966 році Андропов мав удар серця і, як повідомляють західні дипломати, після того брав довгі відпустки, сполучені з відпочинком і лікуванням.

У найкращому випадку вважають, що тепер Андропов не був серйозно хворий, а мав грипу і був перевтомлений. Офіційно заперечують, що він був хворий на нирки.

Не зважаючи на це, американські офіційні особи вважають, що швидке розповсюдження слухів є доказом подразнення і нервозности в Москві після довготривалої і політично знесилюючої хвороби Леоніда Брежнєва. Таке враження підсилюється ще тим, що переставляння основних постатей на шахівниці державного правління СССР далеке від завершення.

Аналітики твердять, що під час наступної відсутности Андропова може відродитися почуття нестабільности, не зважаючи на швидкість і гладкість, з якими Андропов перейняв владу після смерти Брежнєва в листопаді минулого року.

Англія відмовила політичний азиль польським морякам

Лондон, Англія. — Англійський уряд відмовив політичний азиль групі 31 польських моряків, які два тижні тому втекли з польського корабля в Лондоні. Але англійський уряд дав їм дозвіл на тимчасове однорічне перебування.

Це рішення наступило в наслідок нової іміґраційної політики Великої Британії, яка передбачає гостріші зарядження щодо приймання політичних втікачів.

Якраз у тому самому часі, коли польські моряки втекли з корабля й попросили політичний азиль, англійський уряд депортував одного румунського еміґранта до Румунії. Справа цього румунського еміґранта набрала великого розголосу і спричинила непевність і страх серед різних національностей в Англії, країни походження яких є тепер під комуністичними режимами поза Залізною заслоною.

Ці нові розпорядження також викликали бурю протестів так у самому британському уряді, як теж серед англійського громадянства.

Урядові чинники повідомляють, що нові зарядження відносно надавання політичного азилю в ніякому разі не означають скасування традиційного права на політичний азиль в Англії. В справі польських моряків, лондонський уряд заявив, що всі моряки будуть переслухувані індивідуально і щойно тоді буде рішення, чи кожний з них чи всі повинні отримати право азилю в Англії.

Москва поглиблює антаґонізм між поляками і німцями

Варшава, Польща. — Кореспондент совєтського пресового аґентства ТАСС інформує з Варшави, що польські ветерани війни виступили з рішучим протестом проти „безвідповідальних виступів західньонімецьких реваншистів, які ставлять під сумнів післявоєнні територіяльно-політичні реальності в Европі".

Президія головної ради Союзу борців за свободу і демократію, яка об'єднує понад 650,000 ветеранів війни, — говориться далі в інформації ТАСС, — виступила з заявою, в якій відзначає, що „сили холодної війни і реваншу, які діють у Федеративній Республіці Німеччини зазіхають на споконвічні польські землі. Провокаційні виступи міністра внутрішніх справ ФРН Ціммермана, це не одинокий голос реваншиста. Це — відображення широкої антипольської і антисоціялістичної програми 'хрестового походу', проголошеного адміністрацією ЗСА". ТАСС суґерує, що „мілітаристська політика ЗСА та інших країн НАТО, спрямована на підрив післявоєнного територіяльно-політичного устрою в Европі". Як і треба було сподіватися, ТАСС вважає, що це є „зазіханням на польські кордони, втручанням у внутрішні справи Польської Народної

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Права людини і гіпокризія

У Великому тижні перед Великодніми святами за новим стилем бюджетова і військова підкомісії обох палат Конґресу займалися просьбою Президента признати Ель Сальвадорові 60 мільйонів долярів допомоги, яка вможливила б тій центрально-американській країні перебороти комуністичних партизанів, що їх організує почерез Кубу Совєтський Союз і вишколює на території сусідньої Нікараґуа. Палата Репрезентантів, де демократи мають більшість, зразу же ,,зрізала" ту суму наполовину й поставила вимогу, щоб Ель Сальвадор приспішив судову розправу проти арештованих там вояків, вбивників трьох американських монахинь два роки тому. Водночас знову ліберальні демократи наполягали на цьому, що коли Ель Сальвадор прагне діставати від Америки гроші і вишкіл для своїх вояків, то мусить завести у себе всі права людини які в тій країні, загроженій ворожою аґресією, все ще обмежені. Сенат, де республіканці мають більшість, признав пропоновану Президентом суму 60 мільйонів, але також прихилився до вимоги демократів, щоб американський Уряд наполягав на цьому, щоб уряд у Сан Сальвадорі нав'язав безпосередні розмови з партизанами для заведення миру і припинення війни, яка коштує людські жертви і руйнує економіку.

Президент Реґен спершу був проти концепції замирення у Сальвадорі на базі порозуміння демократичного уряду з комуністичними партизанами, знаючи з історичних прецедентів, що допущені до уряду комуністи скорше чи пізніше переводять внутрішній переворот і захоплюють владу цілком у свої руки. Але, — читаємо у поважних коментарях, — у Білому Домі й Пентаґоні прийшли до переконання, що нема шансів, щоб комуністи могли стати політичними партнерами існуючого в тій країні уряду і тому не противляться переговорам урядових сан-сальвадорських чинників із партизанами, які теж не захоплені тією довголітньою війною.

Центр уваги перенісся на сусідню Нікараґуа. Тамошній комуністичний уряд, який признається, що отримує всебічну допомогу від Куби Фіделя Кастра, звернувся до Ради Безпеки Об'єднаних Націй із скаргою, що Америка вишколює, озброює і фінансує партизанів із сусіднього Гондурасу, які намагаються скинути комуністичний режим в Нікараґуа. Американська амбасадорка в ОН Джін Кірпатрік правильно відповіла, що це не Америка веде війну проти комуністичного режиму в Нікараґуа, а тамошній нарід, який протестує проти диктаторського терористичного режиму. Ліберальні демократи в обох палатах Конґресу раз-у-раз критикують президента Реґена за його ніби встрявання у справи Центральної Америки. Проте Реґен і державний секретар Шулц кажуть правду, що не можна дивитися байдуже на насаджування комунізму на самому порозі З'єднаних Стейтів, бо це не ,,внутрішня справа" тих латинських країн і не справа ідеології, а справа совєтського імперіялізму, який створює собі бази на американському континенті.

Цікава річ, що ліберальна частина американського суспільства дуже чула на громадські права в країнах, які прихильні Заходові, зокрема Америці, зате не чути голосів обурення тих оборонців прав людини проти найбільшої тиранії, яка панує на Сході Европи. До Совєтського Союзу виїхала ціла делеґація у справі продажу збіжжя і при цій нагоді переговорювати й про інші торговельні трансакції. Але від членів тієї делеґації нема ні словечка про тамошній диктаторський режим, який урочисто зобов'язався у Гельсінкському договорі дбати за права людини в СССР, допустити до ,,свобідного суперництва ідей" всіма засобами інформації, — і всі ті свої міжнародні зобов'язання викинув на смітник.

Відома річ, що широкі кола американського суспільства все ще хворіють недугою іґноранції щодо справ Сходу Европи, утотожнюють усі тамошні народи з поняттям ,,Рашія", і все ще вірні концепції Ф. Д. Рузвелта, що ,,співіснувати і торгувати можна з країнами різного соціяльного ладу". Але американські законодатці у більшості вже свідомі справжнього характеру СССР. Вони високоосвічені мужчини і жінки, які здебільшого вже сяк-так знайомі з проблемами Сходу Европи, дарма що все ще наївні у підході до кремлівських володарів. Проте їх подвійна мораль — інший підхід до прав людини в країнах, які прихильні Америці, але в яких немає повноти тих прав, і в Совєтському Союзі, це гіпокризія, потрібна їм як один із засобів опозиційної гри проти республіканського Уряду Роналда Реґена. Гра прозора, негарна. І вона не матиме успіху.

УРЯД СИРІЇ ЗАЯВИВ, що він сподівається нового нападу Ізраїля на Сирію. Прем'єр-міністер Абдель Рауф аль Кассем повідомив свій кабінет, що ,,ізраїльська агресія є можливе [illegible] так повідомило сирійське пресове агентство. Аль-Кассем додав: ,,Але ми заявляємо з усією певністю, що ми є готові на це".

Михайло Бойко

ЗНАМЕННА ПРИГАДКА

Саме рік минає, як в українській пресі появилися повідомлення та коментарі на голоси польських авторів з католицьких та робітничих кіл, які несміло піднеслі ,,нові" думки відносно українського питання у сучасній Польщі.

Сьогодні хочемо звернути увагу на появу в тій самій справі в поважнім урядовім тижневику ,,Політика" (ч. 42 з 4-го грудня 1982 року) статті Єжи Томашевського ,,Драмати українське і польске".

Не виключено, що саме спонукою допояви цієї статті були голоси ,,опозиційних" до уряду чинників. Одначе між голосами двох різних сторін заходять засадничі різниці. Тоді коли ,,неурядові" автори пишуть про сучасну ситуацію українського питання в Польщі, то автор ,,урядового" часопису ,,Політика" концентрує свій основний огляд на поверсальській Польщі, а післявоєнні події, за які відвічальний теперішній уряд (УПА, населення лемків) потрактовані радше як несуттєві згадки. Коли автори перших писань, побіч ,,фактичного" матеріялу, пробують подавати несміла суґестії розв'язки ситуації, то автор статті в ,,Політика" обмежився до подання досить вірного історичного перебігу подій, натомість взагалі не пробує робити практичних висновків, як направити минулі ,,драмати".

Само собою, що центральну увагу займає Львів, а залучена світлина імпозантного храму св. Юра мимоволі характеризує стиль цілої, досить довгої статті. Стверджуючи, що Львів був поважним осередком польської культури, автор пригадує, що той самий Львів протягом своєї історії був ,,заразом найповажнішим інтелектуальним та політичним осередком українського народу". Представляючи доволі об'єктивно історичну долю українського народу як цілости (княжі часи, татарські наїзди, козацькі повстання, поділ українських земель, життя під російською та австрійською владою), автор правильно насвітлює пробудження національної свідомости під кінець XIX та початків XX століття та докладніше з'ясовує ролю Галичини, де ,,умовини більш сприяли розвиткові української культури і політичного життя. Українці змагали там передусім до визволення з-під переваги суспільної, економічної і політичної поляків, у руках яких знаходилися самоурядові інституції. Томашевський признає, що ,,поляки старалися стримувати розвій української національної свідомости", а характеристичним прикладом цьому є тодішня боротьба за школу. Промовчуючи боротьбу за український університет за австрійських часів, автор звертає увагу, що мало хто з поляків знає про це, що після невдалих Визвольних Змагань ,,через кілька літ українські вчені успішно провадили у Львові нелегальний університет".

Уже хоч би самі підзаголовки у його статті: Поділ українських земель; Легальні угрупування і інші; Справи, які трудно усправедливити; Ненависть чи не тільки вказують, що автор хотів охопити всі справи співжиття чи радше конфлікти обох народів Галичини. Він передусім констатує факт, що для понад 5 мільйонів українців, які після договору Польщі з большевиками опинилися під пануванням Польщі, не було виглядів на свобідне організоване життя на Сході, тому поза нечисленними симпатиками лівих поглядів, які пробували щастя в Східній Україні, деяке число виемігрувало до Чехо-Словаччини та Німеччини, але поза тими одиницями подавляюча більшість була змушена залишитися на своїй території, але незалежно від політичних переконань всі українці вважали стан поневолення за тимчасовий та ,,почувалися у Польщі так, як колись поляки під владою цісаря Вільгельма". Мабуть, щоб сплатити данину" цензорові, автор у перебільшеній формі насвітлює діяльність т. зв. КПЗУ.

У другому розділі Є. Томашевський розглядає досить подрібно всі прояви організованого українського життя, перелічуючи (при чому послуговується несполыщеними назвами) такі інституції як: ,,Просвіта", ,,Рідна Школа', ,,Сільський Господар", ,,Центросоюз", ,,Сокіл", ,,Народна Торгівля" та висловлюється додатньо про їхні успіхи. Не забув автор й про пресу та шкільництво — мабуть з розмислом поминув цілковито ролю Церкви. Поважну частину статті займає огляд політичного (як легального, так і нелегального) життя українців. Стверджує, що недотримання польською владою зобов'язання надати автономію та створення університету легальній політичній партії УНДО (про інші партії автор взагалі не згадує), яка старалася у легальний спосіб захищати горожанські права українців, щораз тяжче приходилося бути речником всього українського населення. Не є для нього несподіванкою, що зі зростаючими, викликаними польською владою, труднощами (звільнювання з державної праці, безробіття інтеліґенції), початково мало чисельна нелегальна організація УВО, яка зі зростом членства перемінилася в ОУН, ставала щораз більш притягаюча. Коли ж влада створила т. зв. сокальський кордон, а в самій Галичині самоволя урядових чинників зростала (автор наводить цілі уступи розпачли-

(Закінчення на стор. 4)

Василь Сокіл

ПАМ'ЯТІ ПОЕТА ВАСИЛЯ МИСИКА

За кілька тижнів перед моїм від'їздом з України ми з ним зустрілись на вулиці поблизу будинку, де він мешкав. Того разу він мені здався занадто втомленим і ще більше неговірким, ніж звичайно. Ми з ним пройшлися до яру, який він любив особливо влітку, коли на стрімких схилах його буйно розросталися дерева. Цей яр — згадали ми в той день — дуже часто відвідував і про нього сказав добре слово у віршах інший український поет Іван Вирган, який у свій час жив також поблизу. Друзі Івана жартома навіть прозвали цей яр Яругою Виргана.

Згадавши це, Василь Мисик добродушно посміхнувся і сказав: ,,То хороша пам'ять про поета". І відразу посмутнів. Тоді минуло вже чотири роки, як поховали Івана Виргана...

Ще згадав я тоді, як за рік чи два до смерти Іван настійно умовляв мене якось улітку разом помандрувати пішки шляхами України. Казав: ,,Хоч перед смертю востаннє надихатись пахощами, глибинним духом рідної землі, пожити простим життям, натішитись нескаліченим українським словом, який так стійко зберігали і не корились русифікації сільські жінки, всупереч малодухим своїм чоловікам". При цій згадці Василь щиро признався, що і в нього давно живе бажання хоч на короткий час утекти з мовно спотвореного Харкова до природного оточення, до джерел національного духу, який ще міцно зберігався по селах, далеких від міст України.

В той похмурий день останньої зустрічі з Мисиком у лютому 1979 року з глибоким болем у серці попрощався я з ним. Він тільки вимовив: ,,А я..." І махнув рукою...

Василя Мисика я знав з молодечих років, коли в середині 20-их років доля нас звела в Катеринославі у місцевій письменницькій організації ,,Плуг". Нас було небагато початківців різного характеру та літературних уподобань: Іван Ткачук, Василь Чапля, Борис Тенета, Михайло Дубовик, Микола Мінько, Максим Лебідь, який очолював організацію.

Мисик недовго був у Катеринославі, але за той час помітно відрізнявся серед нас поетичною вправністю і був ревним цінувальником української мови. Без жадних передмов у мене з ним установилась певна дружба, викликана не тільки товариськими взаєминами, але однаковим розумінням творчих прагнень. І згодом, живучи вже в Харкові, куди переїхав і Мисик, ми хоча й не так часто зустрічались, для мене він не лише як товариш та земляк, але й як поет завжди був близький.

Замолоду він багато мандрував по Середній Азії, вивчаючи життя східних народів та вдосконалюючи знання їхніх мов, і це внесло в його творчість помітні мотиви. Залюблений в українське село, Мисик проте ніколи не був співцем патріярхальности, та й небезпечна була б ця тема. В його поезії домінували індустріяльні мотиви, висловлені барвистим словом рідної землі. А в українському селі він черпав як з чистої криниці скарби невмирущої мови народу. Поетичне слово Мисика, як ґранований діямант, було вагоме, добірне, точне і, як казали про нього, сказане не для одноденння, а для вічного вжитку.

На превелику печаль, не пощастило ні Вирганові, ні Мисикові здійснити свою останню мандрівку в омріяний світ, до простих людей, до рідної землі. Зате вони обидва достойно увічнили красу й могутність українського слова у своїх поезіях.

Василь Мисик останні роки був фізично дуже хворий. Далася взнаки сталінська каторга, яку він відбув у північних концтаборах аж до початку війни. Він, зокрема, розповів мені, як одного разу мало не загинув узимку 1939 року, коли на лісосплаві лявіна колод збила його в крижану воду, і він якимсь чудом урятувався: пролежав без лікування в таборовій лікарні-бараку і повернувся нездоровий знову на лісосплав. А серйозна травма відчувалась усе подальше життя.

По натурі малоговіркий, витриманий, спокійний зовні, зосереджений у собі, але не відлюдний, Василь Мисик після повернення з концтабору зробився ще мовчазнішим і довгий час справляв враження людини вельми пригніченої, замкнутої і недовірливої. Певна річ, зранена і ранима душа його не могла повік забути нелюдську кривду, заподіяну в сталінські роки, яка й надалі існувала, хоч і не так явно.

Щастя Василь Мисик для себе в житті не мав — знайшов його лише в творчості, в поезії. І не лише в оригінальній, але не в меншій мірі в перекладах з різних мов, які знав досконало. В скарбницю української поетичної культури увійшли з Мисиківським карбом великі поети Заходу: Роберт Бирнс, Джон Кітс, Шекспір, Вітмен, Байрон, Ґете, Шеллі... З виключною любов'ю і віртуозною майстерністю він переклав з оригіналу багато творів славнозвісних перськомовних поетів Сходу: Омара Хайяма, Гафіза, Рудакі, Сааді, Фірдоусі.

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Піяністка Ю. Осінчук із симфонічною оркестрою

Очевидно, що заголовок цієї оцінки може дещо більше каже, як воно на ділі було, бо оркестра ця, хоч численна і зовсім добра, але це тільки високошкільна, симфонічна оркестра відомого Гантер коледжу в Ню Йорку. Концерт цей, як ,,домашній" чи шкільний, присвячений недавно померлому піяністові-вчителеві цієї школи Г. Роджерсові, не був навіть реклямований в американській пресі і в такому випадку, звичайно, американської критики не буває. А шкода, бо інколи деякі виступи професійних оркестр не спроможні бути кращими за цей концерт.

Відбувся він 16-го березня ц.р. у знаній, великій залі коледжу, яка, самозрозуміло, без реклями в американській пресі ніяк не могла бути виповнена. Проте українська публіка зовсім добре дописала, виявляючи сердечну, а навіть демонстративну підтримку нашій піяністці, що було не тільки похвальне, але навіть подивугідне.

Не обішлось тут, як то часто буває, без деяких прикрощів для наших відвідувачів концерту. Ніхто бо з нас не може бути захоплений такою доданою, образливою назвою до української ,,Другої симфонії ц-моль, опус 17", П. Чайковського, як ,,Литтл Рашіен". Цієї назви, до речі, — ніколи не вживав самий композитор, а вигадав її якийсь царський критик, номен-омен, Кашкін. Не зважаючи на це, що в залучених поясненнях про симфонію, виразно зазначено, що українці ставляться до цієї назви з презирством і опротестовують її, то все таки в заголовку твору цю навісну назву заподано. А друга прикрість, що межує уже з якоюсь незрозумілою іґноранцією музикологічної справи, ця інформація, яка пояснює, що тужливий мотив першої частини цієї симфонії оперитий на наспіві української народної пісні, а цією піснею мала б бути... ,,Волга бо6тмен" чи пак ,,Ей, ухнєм". Чи ті, що писали чи відписували це, мають бодай зелене поняття про несхожість і відмінність звучання російсько-босяцького і монотонного ,,Ей, ухнєм" від української, прегарної і задушевної мелодії, яка творить початок ,,Другої симфонії" в Анданте состенуто? Видимо, що ні.

Концерт започатковано скрипковим сольо з оркестрою, відомим радше, як пісня: ,,Вокалізом" С. Рахманінова, у виконанні скрипальки Барбари Лонг. Її зовсім гарний і повний тон, при нескомплікованій техніці композиції, з'єднав їй слухачів. У творі Чайковського показалось, що численна оркестра студентів куди краща, як цього можна було сподіватись. Вона була б може ще цікавіша, якби диригентом був мистець більшого маштабу, як симпатичний і старанний Клейтон Вестерман. Ми певні, що він слухав і взорувався, мабуть, на давнішому вже, неперевершеному вичаруванні цієї симфонії Лондонською симфонічною оркестрою на платівці ,,Філіпс", під руководінням-маґією українського диригента, киянина (живе в Західній Европі), Ігоря Маркевича. І Вестерман навіть немало запозичив від Маркевича, та тут потрібний був показніший власний, індивідуальний талант. Усе ж таки, поминаючи деякі ритмічні неполадки в другій чи третій частині композиції і недостачу піян і піяніссімів (вони в Маркевича — ідеальні!), оркестра в цілому звучала зовсім гарно і потужно, особливо в останній частині симфонії (Фінале) построєній на нашій відомій, скочній ,,А вкадився журавель".

На всякий випадок добре, що останню точку ,,Перший фортепіяновий концерт фіс-моль, опус 1" С. Рахманінова, що компонував дещо і до Шевченкових віршів, виконала учителька цього ж Гантер коледжу, наша молода піяністка Юліяна Осінчук; ця точка увінчалася повним успіхом. У мене був сумнів чи Юліяна дасть раду цьому технічно дуже вимогливому, віртуозному творові. Проте вже в першій частині концерту всякий сумнів про її спроможність покинання заковик віртуозности — розвіявся. Навіть, як може в початковім хвилюванні гра її була дещо нервова, то вже наприкінці цієї частини і дальше виконання набрало повної рівноваги. В короткій, другій частині виявила вона теж переконливий, м'який ліризм фразування. Для Юліяни дуже корисно виступати з оркестрою, бо до її міцного звуку чинник оркестри додає побажане, зрівноважуче підложжя, створюючи симбіозу звучання. Отже виступ і гра нашої піяністки завершились помітним особистим успіхом, що слухачі, особливо українські, потвердили своїми радісними, бурхливими і протяжними оплесками. Можна сподіватися, що Юліяна і в дальшому успішно поширюватиме прекрасну, оригінальну, українську музику. Хто ж бо має виконувати і поширювати її, як не наші музики.

Теодор Терен-Юськів

ЖІНКА, ЯКУ ЛІКАРІ У САН ФРАНСІСКО, Кал., ще в січні ц. р., визнали легально мертвою з огляду на цілковите пошкодження мозку, народила фізично здорового сина, після того як її після уметртвення мозку, прилучено до підтримуючих штучно життя машин. Після породу при допомозі розтину, машини, на прохання родини відлучили, і жінка, прізвища якої не називається, бо найближча родина не бажала собі цього, померла.

Вадим Чечва

ПІД ПОКРОВОМ ПРЕЧИСТОЇ...

(Спомин-візія)

Мої груди розпирала якась невимовна радість і гордість. Я знав, що йду в тюрму та проте просто глядів у вічі здивованого наїзника-енкаведиста. Мені тоді не було ні дрібку лячно. Я був задоволений із гідно виконаного обов'язку. Поручені мені завдання — належно виконано. Я був свідомий, що докинув і свою жертву на жертівник великої ідеї й тому був гордий та спокійний, а навіть щасливий. Тоді мій дух переживав те, що переживає поет у часі липневої бурі... Переживав те, що переживає хлібороб, виїхавши вперше під весну з плугом та заоравши першу скибу... Переживав те, що переживає віруючий у Воскресну неділю при гомоні першого удару дзвону...

Я глянув угору на ту ясну Господню голубінь, припорошену осінніми хмаринками, крізь які з такою силою пробивалося непереможне сонце... Минаю кількох своїх друзів — вони просто глядять мені в очі й бачу як дух спротиву напружує мускули їхніх лиць, запалює зіниці їхніх віч, стискає в запеклості вуста...

,,Ми виховані в дусі змагу, а не безсилої кволости!" — здавалося говорили їхні зіниці й це ще більше мене сталило й я всією душею звернувся до Творця з глибокою, палкою, німою молитвою: ,,Боже! — Молю Тебе, пошли силу народові моєму, щоб мав він наснагу зняти зі себе ворожі кайдани. Зволь на наших трупах, на нашій неповинно пролитій крові народитися Правді й Волі. Зволь Всесильний Творче й моєму народові скласти перед Твоїм престолом вільну молитву, так як допоміг це іншим — сьогодні вже свобідним народам!..."

Я йшов як у екстазі. Мене не лякало невідоме, але скорбне майбутнє в тюрмі. Автоматично ставив я різкі кроки, проходив багато вулиць, минав байдуже прохожих аж дійшли до тюрми. — Ось і вона — оця тюрма — мов циклоп одноокий відкрила свою пащу й поглинула мене в своє сумерком оповите нутро...

* * *

У кімнату слідчого на другому поверсі вливалися крізь вікна каскади соняшного світла, обагрюючи мефістофельські обличчя тих, що після їхніх слів ,,обнову, щастя та волю принесли"...

,,Що ж за іронія долі! Ті, що їм із хижих кігтів струмками стікала неповинна, мученича кров героїв, ті, що з головою погрузли в моральному багні, ті що затратили всякі, і то всякі, гуманні почування — про обнову і свободу говорили!...." Вони були мені такі гидкі, такі осоружні, що я і глядіти на них не міг, тому впився зором у далечінь...

Правда, я здалека вичував нахабність їхніх поглядів, вичував їхнє намагання аж до нага роздіти мене з моїх думок, з моїх ідей, з моїх діл... Та я був на все глухий і німий... — Немов горохом від стіни відскакували від мене їхні перехресні питання-гачки. Я не хотів розуміти хитро обдуманих слів й тому направду не розумів... На все мовчав. Мовчав годину, дві, шість... Мовчав від одинадцятої рано до восьмої вечора. У восьмій годині трьох катів-енкаведистів не витримало мого мовчання. Один із них — росіянин Клімашкін викинув на стіл мого бельгійського автомата, що його я передав був знайомим для підпільників. Я бачив мій револьвер навпів висунений із кобури...

Тепер я змінив свою тактику й став уважно слухати слідчого. Він це замітив і став кидати мені в очі свої обвинувачення, доповняючи їх доказами. Ось бачу як викинув на стіл із шухляди кілька чисел ,,Сурми" та ,,Юнака", кілька книжок із теоретики конспірації бачу ще й іншу зброю, що її попередньо я передав тим самим посланцям для укритих у підпіллі бойовиків. Спершу в голові мигнула думка, що їх викрили. Мій мозок став напружено працювати. Гм, значить мають відомості зі села — вирішую вкінці й аж легше віддихаю, бо зі селом конспіративно я не був пов'язаний. Про мене там нічого не знали, хоча про них я дещо знав.

— Ой що ж тепер? — кинув мені слідчий по-російському. — Признаєшся?!.. Я іронічно розсміявся. Мій голосний сміх вистрибнув через відкриті двері на коридор і завмер десь у його заломах. Я замовк. Слідчі схопилися з місць. Полилися потоки брудної російської лайки. Я ввесь скипів та переміг себе й знову став назверх байдужим тільки приблід ще більше та груди живіше хвилювали.

Тепер мене вже не зворушувало грюкання слідчого п'ястуком об стіл чи вимахування ним перед моїм носом. Інстинкт самозбереження велів мені мовчати. Я мовчав навіть тоді, коли мене всього випрямленого посадили на краєчку крісла!... Правда, людина довго так не всидить — зомліє. Мене зливали холодною водою й знову садовили випрямленим на краєчку крісла. Слідчі змінялися. Три дні мене так тримали. Не дали навіть окрушинки хліба ані краплини води за ввесь час, а що найгірше не давали заснути. Ні на мить не можна було примкнути очей і ввесь час блимали перед очима різнокольоровими світлами електричного ліхтарика й засипали градом наївних, беззмістовних але постійних питань, які я збував упертою мовчанкою. На третій день під вечір вкинули мене в карцер, у підвал — у келію-самотку...

* * *

Манісінька келія-самотка тюремного підвалу не впускала крізь заґратоване віконце ні одного жмутка соняшного проміння. Наглухо закриті масивні двері зі зрадливим ,,вовчком" (круглий отвір, щоб вартовий бачив, що діється в келії). В однім кутку на долівці — по кістки напущеній зимною водою — деревяна витирачка до ніг, а в другому — відро з водою до пиття. Доводилося ,,шляпати" по воді або, підібравши під бороду коліна, ,,прикуцнути" на витирачці. Та довго так не всидиш — терпнуть руки й ноги — вже краще бродити по холодній воді...

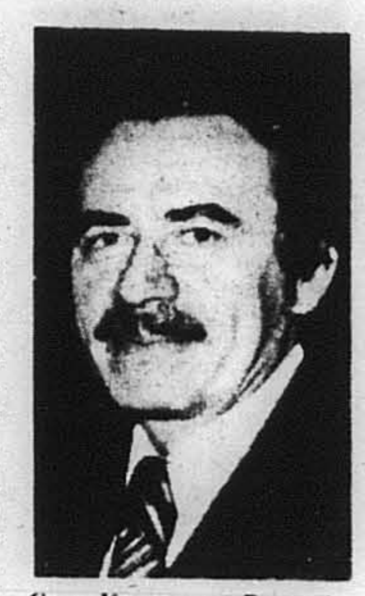
Чи ходив по воді чи прикуцував на витирачці — все снувалися невеселі думки. Думав про своє невідрадне положення, про, як тоді видавалося, безвихідну ситуацію. Мигнула й п'явкою ввіссалася навісна думка: покінчи зі собою! Покінчи! Так буде краще!.. Не проходитимеш тортур — яких може не витримаєш і ,,розколешся", а тоді сотні матерів проливатимуть сльози за своїми дочками й синами... А тоді старі батьки кидатимуть на тебе проклін... А тоді коло сотні юнацтва — тобою зорганізованих борців за волю України, через тебе таки ж буде каратись по ворожих тюрмах, чи впаде від ворожої кулі в потилицю у підвалах тюрми... Згинь, але один. Згинь, але не приводь

(Закінчення на стор. 4)

В річницю смерти Константина Варварова

(6-го квітня 1982 р.)

Прощаючись востаннє з тими, що відходять від нас у вічність, ми традиційно щиро обіцюємо їм „Вічну Пам'ять". А потім, коли йдемо домів самі, без них ця обіцяна пам'ять починає формуватись у наших думках і стає спомином. У спомині живе той, хто покинув нас; у спомині відживає особливо тоді, коли приходять річниці, роковини, що, — як сонцем керовані пори року, — відзначують мандрівку часу. Так і прийшла річниця того сумного дня, коли покинув нас Константин Васильович Варварів у Вашінгтоні, 6-го квітня 1892 року. І відживають спомини про нього. Вони ідуть далеко назад у часі, у місто Вашінгтон і перші роки нашого там поселення.

Св. п. Константин Варварів

Я добре тямлю ці роки, — а їх уже понад тридцять поза нами, — коли на початку нашої діяспори з'їджались до Вашінгтону нові українські поселенці, прогнані з батьківщини, прибиті горем, розгублені в почуванні безнадійности. Це була дуже різна громада, ці нові поселенці, з усіх закутків української батьківщини: з заходу і сходу, з півночі й півдня, з-під різних ворожих окупацій, з різними релігійними, культурними і суспільними традиціями, з печаттю різних режимів на своїй психології. Вони були так-звані „новоприбулі", а тут зустрілися з українцями — давніми поселенцями, або й тут народженими в другій чи третій генерації. Всі вони мали тут жити разом як нова українська громада. Але це не було легко. Наперед — зовсім природно — усі шукали своїх груп, близьких собі давнім стилем життя. Знаходили їх і в них шукали розв'язок нового життя в новій країні поселення. Старі й нові емігранти, православні, католики, з-над Дніпра і з-над Дністра, і з-над Тиси, демократи, соціялісти та праві, що себе звали націоналістами, чи гетьманці — усі українці, що стихійно відчували потяг один до одного, а разом з тим відчували її ледве могли побороти свої різниці, а то й недовір'я.

І я добре пам'ятаю: була чи не перша, а може одна з перших товариська зустріч усіх, кого єднала стихія. Ми з Костем Васильовичем, з яким були вже добре знайомі, сиділи за одним столиком і з нами сидів — давно вже покійний — доктор Корнилів. У залі був веселий настрій вже, здавалося, з іскрою надії. А ми втрьох говорили про те, що оцю нову громаду треба об'єднати під спільною українською метою, для якогось — ще нам тоді не зовсім ясного — завдання скитальців на новому місці поселення, для взаємної помочі, для репрезентації назовні. Для цього треба було організації. Ми вже й бачили в уяві назву: Об'єднання. Я добре пригадую, як аргументував св. п. Кость Варварів, що така назва найбільше підкреслювала б головну ціль організації: об'єднати усіх, хто почував себе українцем, без різниці місця походження, релігійної приналежности чи політичного світогляду. Від думки і слова прийшло діло. Згодом постала нова організація: „Об'єднання Українців Вашінгтону". Перша Управа висловлювала соборницьку думку: головою став давно прибулий вже й американський громадянин В. Скоцко; заступником — галичанин католик Ю. Старосольський; секретарем — волиняк православний, з корінням з-над Дніпра, Кость Варварів...

Кость Васильович, член Управи, а згодом і голова, був щиропослідовним здійснювачем основних ідей „Об'єднання"; його соборницького напрямку. Поправді, по тому шляху йшла кожна Управа.

Сьогодні, коли, можна сказати, що понад одне людське покоління минуло від тих перших місяців і років, — усі тодішні труднощі пішли в історію. Але коли я йду думками назад у ці старі вже часи і згадую Костя Васильовича, я не можу не пригадувати скільки трудів, енергії і зусиль треба було, а інколи скільки почуття зневіри приходилось пережити, щоб об'єднати усіх: щоб з парафіяльних шкіл постала одна рідна школа, щоб відбувалися спільні національні свята, щоб Церкви наші могли жити у дружній згоді і взаємному зрозумінні, щоб не опанувала громади партійна політика. Я не можу не пригадувати, скільки ідей і праці св. п. Костя Варварова було у формуванні нашої громади Вашінгтону.

І коли сьогодні ця наша громада і наше „Об'єднання" велике числом, коли воно справді здобуло позицію всегромадської установи, коли обидві наші церковні громади — православна і католицька — живуть у найкращій згоді, коли діє, росте й цвіте одна велика Школа Українознавства імени Тараса Шевченка і живе пластова молодь у соборницькому дусі, коли культурне життя громади рухливе і Тарас Шевченко — один для усіх, — то ми знаємо скільки в тому заслуги Костя Варварова. Тому така тривала і вдячна пам'ять про нього в цій нашій громаді. Від початку її формування був він її рушійною силою й ідейним співтворцем. Пізніша його кар'єра — дипломатична — повела його іншими шляхами, часто й надовго далеко від Вашінгтону. Була вона сповнена визначних успіхів, інколи драматичних, а то й небезпечних подій. Але Вашінгтонській громаді був він все близький і таким залишився назавжди.

Ю. Старосольський

ПОПРАВКА

В оголошенні — список пожертв на УВАН у США на вшанування св. пам'яті М. Семененко написано пожертви:
від А. Орел — $10.00, від І. Колтунюка — $5.00,
а МАЄ БУТИ: від А. Орел — $5.00, від І. Колтунюка — $10.00
Просимо вибачити за помилку.
ОЛЕНА НЕСІНА, скарбник УВАН

КГК і його програма...

(Продовження зі стор. 1)

Найширші зв'язки

Заступниці голови КГК Н. Даниленко (СУА) і Евстахія Гойдиш (Пласт) звітували зокрема про започатковані вже та розгортані зв'язки.

Н. Даниленко говорила про свої зв'язки з жіночими організаціями, як також про свою активну допомогу в підготові та організуванні пропам'ятних виставок, публікацій тощо.

Е. Гойдиш звітувала зокрема про акції і пляни Пласту щодо „згадки самим і пригадки іншим" Великого голоду та його жертв. У зв'язку з запляннованими на 2-го жовтня демонстрацією і концертом-меморіялом у Вашінгтоні змінено дату передбаченого на той час XVI Крайового Пластового З'їзду і подано причину цього. На форумі Пласту заплановано зустрічі з тими, які самі пережили Великий голод, а під час вакаційних пластових таборів буде для цієї згадки призначений спеціяльний день. Найширші згадки про Голод заплановані також у періодичних пластових виданнях.

Поминкова імпреза у Вашінгтоні

За Імпрезову комісію, яка приготовляє велику і репрезентативну поминкову імпрезу в столиці країни, звітував її голова інж. Ю. Повстенко. Крім нього у склад цієї Комісії входять: о. П. Будний, М. Григорів, Ю. Гутник, Н. Захарченко, О. Звадюк, П. Круль, Г. Малик, П. Матула, П. Одарченко, І. Раковський, П. Фединський, М. Француженко, В. Шостак, Я. Штендера та І. Ясінська, усі з Вашінгтону. Досі Комісія провела таку роботу: 1) Забезпечила дату 2-го жовтня ц.р. у великій концертовій залі столичного культурно-мистецького Центру ім. Кеннеді для концерту-меморіялу, задаткувавши цю залю сумою 2,400 дол., що їх отримано від фінансового референта Комітету за Правопорядок в УККА Р. Данилюка: заля буде до вжитку від год. 12-ої полудня; 2) Комісія домовилася із Симфонічною оркестрою Фейрфаксу та її дириґентом Вілліямом Гадсоном про участь у концерті повної оркестри (108-115 інструментів), яка виконуватиме виключно твори українських композиторів. Завдяки різним впливам і зв'язкам, виступ оркестри, який — разом з пробами — мав би коштувати мінімально 50,000 долярів, пощастило запевнити за номінальну ціну 12 до 15.000 дол.; 3) Комісія також домовилася в же з хором „Думка" та його дириґентом С. Комірним в Ню Йорку, як головним вокальним виконавцем програми. Хор буде поповнений співаками хору „Прометей", разом понад 50 співаків, та співаками з Вашінгтону і околиці. Проби вже почалися.

Згадавши про трудні та досить скомпліковані заходи для отримання партитур, потребу оркестрації тощо, звітодавець поінформував про заплановану програму концерту, яка — залежно від обставин — ще могла б бути змінена і доповнена. У цій програмі передбачається: молитва, гимни ЗСА і України (у виконанні хору, оркестри і солістів) слово, кантата „Б'ють пороги" у виконанні оркестри, хору і солістів (Рената Бабак — сопрано, Андрій Добрянський — бас, і тенор якого ще не намічено).

У другій частині концерту передбачається виступи солістів у супроводі оркестри, а далі увертюра до опери „Тарас Бульба" Лисенка-Ревуцького, а для фіналу, щоб підкреслити героїчність боротьби українського народу за свою волю, не дивлячись на гетакомби жертв, буде виконаний повним хором, оркестрою і солістами бойовий марш „Чорними хмарами вкрита руїна" (слова І. Багряного, музика Г. Китастого).

Імпрезова комісія також тісно співпрацює з Комісією зовнішніх зв'язків в організації інформаційного бюра, визначення маршруту для демонстраційного походу, підготови відповідних виставових матеріялів та інформаційних засобів.

Зв'язки

Голова Комісії зовнішніх зв'язків та її референт інж. С. Процик звітував про вже пороблені та ще пляновані заходи в цій ділянці. Зокрема пороблено заходи, щоб отримати залю на пляновану зустріч в Капітолі. Комісія подбала про співпрацю з нею професійного журналіста з молодшого покоління, ред. Андрія Білика, який приготовляє проєкти пресових повідомлень, меморандумів тощо. Силою обставин, на прохання голови проф. Стерча і організаційного референта д-ра Романа Барановського Комісія допомагає також у внутрішніх зв'язках, зокрема в організації місцевих комітетів.

Преса і видання

Серію звітування закінчили мгр Юрій Нагорний, референт для видавничих справ, та ред. Ольга Кузьмович, пресова референтка. Мгр Нагорний звітував про продовжувані заходи для перевидання вже існуючих та підготови нових матеріялів про Голод, а ред. О. Кузьмович про пресову обслугу інформаціями про КГК та його діяльність.

„Голодні обіди"

Перед дискусією над звітами, член Почесної Президії КГК проф. д-р Роман Осінчук з'ясував ще нову справу „Голодних обідів", які він вважає за один з найдостойніших і найбільш надійних засобів для „згадки самим і пригадки іншим" про Великий голод. Такими „голодними обідами" ми бо самі, індивідуально і зорганізовано, найдостойніше згадаємо і вшануємо мільйони українських жертв Великого Голоду, і при цьому придбаємо фонди, щоб пригадати це голодоморство іншим, — твердить д-р Осінчук. У цій акції він пропонує Комітетові подбати, щоб кожна українська людина, кожна родина і кожна організація, індивідуально і зорганізовано для згадки Великого голоду і його жертв зреклися одного обіду, а заощаджені цим гроші переслали на потреби КГК для пригадки того Голоду іншим. Можна передбачати, що така акція матиме також широкий відгомін у місцевій американській пресі.

Поминки в Бавнд Бруку

Як уже згадано, перед дискусією над звітами загостив на наради Блаженніший Митрополит Мстислав. Висловивши вдоволення з праці Комітету та подивугідної підтримки запляннованих акцій з боку найширшої громади, про що він сам мав нагоду переконатися, Владика коротко поінформував про заплянновану програму вшанування пам'яті українських жертв комуно-московського голодоморства в Осередку Української Православної Церкви в Бавнд Бруку в Провідну неділю, 15-го травня ц.р. Програма складатиметься з двох частин: церковних відправ, які почнуться в год. 9-ій перед полуднем, та поминково-мистецької імпрези від год. 3:30 по полудні. У церковних відправах візьме численну участь духовенство, а в концерті хор „Думка" та інші. Пороблено заходи запросити стейтових та місцевих достойників, від губернатора почавши.

Дискусія і ухвали

У дискусії, в якій забирали голос майже всі приявні, заторкнено і опісля у відповідях звітодавців додатково вияснено ряд організаційних та програмових справ. Чимало часу і уваги віддано справі суперечностей, які заіснували в громаді та які не оминули і відзначування комуно-московського голодоморства України 50 років тому. Познайомившись із змістом листів голови Комітету проф. Стерча і ред. Білинського, одні з дискутантів висловлювали думку, що заходи КГК для якогось наладнання справи у світлі відповідей І. Білинського цілком безвиглядні і ліпше їх припинити, бо вони тільки „баламутять громаду". Інші „погоджувалися з передбесідниками" щодо безвиглядності цих заходів, але пропонували їх продовжувати, зглядно „не замикати для них дверей", а рівночасно продовжувати з повною наполегливістю свою нормальну працю для здійснення намічених плянів і акцій.

На закінчення схвалено, щоб чергові наради відбути в суботу, 30-квітня, тим разом у Філядельфії.

Маямі відзначило 50-річчя голодоморства в Україні

Заходом Відділу Фонду Катедр Українознавства Гарвардського університету і при співучасті Об'єднання Українських Громадських Організацій в Маямі громада вшанувала 6-го березня 1983 року пам'ять жертв горезвісного штучного голоду в Україні в 1932—33 роках. Парохи української католицької церкви о. Р. Семенюк, та православного В. Попко відправили поминальні Богослуження та згадали у своїх проповідях про невинні жертви найбільшого злочину Москви. Панахидами та спільними молитвами за спокій душ спочилих закінчено церковні відправи.

У 1-ій год. по полудні відбулося у залі Українського Американського Клюбу святочне зібрання з мистецькою програмою. Перед початком програми відбувся обід для понад 200 присутніх маямських громадян та гостей. Отець Попко провів молитву та поблагословив трапезу. Прибуток з цього обіду призначений на видання наукової книги про цей жорстокий голод.

Після обіду відкрив святочне зібрання голова УАКлюбу головний радний УНС Тарас Максимович. Після нього голова Відділу ФКУ в Маямі Микола Ракуш привітав п'ятьох отців, гостей та всіх присутніх, які вщерть заповнили залю. Дальше ведення програми передав голова Любі Маринюк, секретарці ФКУ.

Український національний хор з Голливуду під керівництвом М. Івашка проспівав американський та український гимни. Доповідь „50-річчя штучного голоду в Україні" прочитав інж. Хохітва, очевидець, що малим хлопцем пережив це страхіття. Добре опрацьовану доповідь, у якій наведено праці англійських авторів того часу, вислухали присутні з великою увагою. Доповідач попросив присутніх вшанувати пам'ять жертв голоду хвилиною мовчанки. З черги виголосив доповідь англійською мовою о. Р. Семенюк. Його доповідь була побудована всеціло на англомовних наукових працях, присутні сприйняли її з великим задоволенням, зокрема ті, що не володіють українською мовою.

Вдруге виступив хор, який проспівав три пісні: „Коли ми вмирали" сл. Р. Купчинського, муз. М. Гайворонського; „Дума про Почаївську Божу Матір" муз. М. Леонтовича. Солістами були Михайло Яремко, Оля Болюх, Іван Малаховський.

Потім виступила голова СУА Маямі Ірена Ракуш, відома мисткиня слова, з рецітацією Юрія Клена „Молитва". Як завжди, вона виконала це з великим почуттям. Третьою піснею „Дніпро" сл. Т. Масенка, муз. Платона Майбороди закінчив хор свої виступи. Дириґентові Івашкові належиться признання за його вклад праці у вишколенні цього хору. Відома громадська діячка на терені Чикаго Емілія Кулик прочитала власного укладу мистецький символічний нарис „Хліб". На закінчення мистецької програми три сестри Ганя, Дана і Карен Максимович проспівали тріо „Ой, сивая зозуленька" в музичній обробці М. Леонтовича. Присутні з приємністю привітали їхній виступ.

На закінчення програми святочного зібрання виступив екзекутивний директор ФКУ Богдан Тарнавський. У своєму слові він накреслив працю цього Фонду, зокрема видання монументальної книги, присвяченої жертвам нечуваного у культурному світі жорстокого голоду. Цю наукову книгу опрацювали відомі знавці історії цього часу, професори університетів Мейс і Конквест. Ця книга буде розіслана до університетів і світових центрів науки, щоб показати світові цей страшний злочин Москви, яка 50 років тому вимордувала понад 7 мільйонів чоловіків, жінок і дітей в Україні. Але до тієї, такої важливої праці, потрібно ще фінансової допомоги. Тому він звернувся до присутніх з проханням, щоб допомогли своїми щедрими пожертвами завершити це велике завдання. Після нього виступила ще д-р Катря Кахно, членкиня Крайового Комітету для відзначення 50-річчя голоду, з проханням збирати підписи і висилати їх до Президента, щоб він нап'ятнував цей страшний злочин Москви.

Фінансовий секретар Відділу ФКУ в Маямі Богдан Дейчаківський зібрав під час зустрічі понад 6,000 дол. на видання книги. Варто при цьому пригадати, що голова Відділу ФКУ в Маямі Микола Ракуш ще у минулому році до своєї суми 60,000 дол. доложив 40,000 на Фонд Катедр Українознавства Гарвардського університету. Таким чином, він увійшов до найбільших меценатів цього Фонду.

Програмою святочного зібрання проводила Люба Маринюк взірцево та акуратно. Вона за час свого дворічного побуту в Маямі активно включилася у наше громадське життя.

Богдан Остап'юк

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Квітень — місяць масової кампанії приєднання членок

Місяць квітень присвячений масовій кампанії приєднання членок до Союзу Українок Америки.

Кожна з нас здає собі справу з того, що для того, щоб скріпити організацію нам потрібна і цінна кожна одиниця. Не питаймо, що дає СУА, а запитаймо, що за 35 літ поза кордонами України зробили ми для нашого поневоленого народу, для наших посестер, що десятками літ караються по тюрмах? Що вчинили ми досить?

Маючи абсолютну свободу діяння, не сміємо байдуже глядіти на те, що діється довкруги нас, бо у байдужості потонемо в чужому морю. Усі, як одна, працюймо у нашій жіночій організації, бо спротив наших сестер і братів в Україні проти поневолення та заперечення елементрних людських прав кличе нас до співдії. Нам необхідне скріплення нашого власного громадського життя, а воно можливе тільки тоді, коли змобілізуємо усі наші сили, коли використаємо увесь наш потенціял.

І тут потрібна і дорога нам кожна одиниця. Молода, чи старша віком, з нижчою чи вищою освітою, з центральних чи західніх земель, давня іміґрантка чи новоприбула, чи тут уже народжена. Усі вони можуть вкласти і свою частку праці., ніхто не повинен стояти осторонь. Щоб себе зміцнити, нам необхідно об'єднатися у великий гурт, бо одиниця ніколи не осягне того висліду, що цілий гурт.

Наша широко розгорнена програма потребує масового і відданого членства. Тільки тоді зможемо осягнути нашу ціль, коли зрозуміємо, що лише у співжитті з гуртом твориться і проявляється людина. І її, цю людину, цю справжню українську жінку-громадянку, бажаємо бачити у рядах СУА. Тих кілька тисяч жінок, що становлять членство СУА, лише невелика частина нашого жіноцтва.

Скільки ще є довкруги нас непоінформованих, байдужих або неохочих?

До них бажаємо донести цей клич про велику потребу праці в організації тепер, щоб очевидні були успіхи в майбутньому.

Настала велика хвилина і її не сміємо прогавити. Пам'ятаймо, що найважливішою рушійною силою організації є членство. Якщо не маємо змоги приєднати нових членок до відділів, докладім старань, щоб приєднати їх як вільних членок.

Просимо збирати адреси українських жінок з цілої Америки та негайно пересилати їх до Головної Управи в Ню Йорку.

Ми покладаємо велику надію на успішне переведення акції приєднання нових членок і числимо на повну співпрацю усіх членок, які уже зорганізовані у 122-ох відділах.

Працюймо у цьому передконвенційному році під кличем „Членка-членку" та станьмо перед XX ювілейною Конвенцією у 1984 році з подвоєним членством Союзу Українок Америки.

Успіх нашого завдання залежить тільки від нас самих, якщо ми докладемо труду і старань.

Висліди кампанії приєднання нових членок будуть проголошені у червні ц.р. Тож, не гаючи часу, берімося до діла.

Марія Крамарчук
організаційна референтка
Головної Управи СУА

ФУНДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Ukrainian Free University Foundation, Inc.
203 Second Ave. • New York, N.Y. 10003

ВШАНОВУЮЧИ СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

померлих Дорогих Осіб — пожертвували на українську науку, стипендії, українські студії в УВУ слідуючі жертводавці:

Д-р Малащук Роман, на Постійний Стипендійний Фонд ім. св. п. дружини Марії Малащук	$5,000.00
Д-р Марія Фішер-Слиж, в пам'ять мужа д-ра Рудольфа Фішера	500.00
Д-р Ірина Гребеняк, в пам'ять батьків Івана і Станислави Гребеняк та брата св. п. Романа	250.00
Сотник Василь Сердюк, з ощадностей покійних генерала Павла і Ольги Шандруків	150.00
Штайнгаґер Маруся із збірки на похороні в пам'ять проф. Андрія Кармазина	120.00
Юрій Веремчук, в пам'ять батька Андрія Веремчука	100.00
Лідія Придаткевич, в пам'ять мужа проф. Романа Придаткевича	100.00
Данило і Марія Івки в св. п. доні Анни	100.00
Юрій і Дарія Ковалівський, на фонд інж. Володимира і Романа Бакальців	100.00
Патриція Андерсон, в пам'ять св. п. Петра (Хомута) Андерсона	50.00
Микола і Оля Зацухний, в пам'ять мґр. Теодора Качалуби	25.00
Микола і Стефанія Ганущак, в св. п. мґр. Теодора Качалуби	10.00
Оксана Климко, в пам'ять брата Романа	5.00

НА ПОСТІЙНИЙ СТИПЕНДІЙНИЙ ФОНД ім. св. п. проф. КОНСТАНТИНА САВЧУКА

Д-р Григорій Васькович	$100.00
Д-р Юрій Карапінка	100.00
Меланія Боднарчук-Райс	50.00
Д-р Юліян Ґной	50.00
Ярослав Сербин	25.00
Валентина Худовська	20.00
Ярослава Букачевська	15.00
Олександра Бризгун-Шанта	10.00
Людмила Почтар	10.00
Юрій і Надія Оранський	10.00

НА ПОСТІЙНИЙ СТИПЕНДІЙНИЙ ФОНД ім. св. п. Д-р ВАСИЛЯ ВЕРГУНА

Дмитро Ткачук переслав із фонду св. п. Микити Драґанчука	$250.00
Центральний Комітет Дрогобиччини	100.00
Д-р Олег і Софія Кудрик	100.00
Інж. Ярослав і Галина Оберишин	50.00
Микола і Оля Курчак	25.00
Михайло й Ірена Кіндрачук	25.00
Українське Музичне Товариство — Відділ 228, Марія Орієнт, секретар	20.00
Василь Бабій	15.00

По 10.00 дол. зложили: Володимир Везубка, Теодор Воробець, Микола Івашків, Мирослав Малецький, Параска Олексюк, Іван і Соня Ориняк, Василь Ткачук, Дмитро Ткачук.

По 5.00 дол. зложили: Леся Ґелеткович, Марія Іванчук, Теодор Іванчук, Марія Роган.

Дякуємо всім Вельмишановним Жертводавцям і клонимо наші голови перед пам'яттю Покійних. Нехай ласкавий Господь дасть Їм вічний спокій, а світла пам'ять про Них залишиться вічною серед нашої спільноти.

УПРАВА Ф. УВУ

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Знайомих і Приятелів, що 29-го березня 1983 р., несподівано, з Волі Всевишнього відійшов у Вічність, на 55-му році життя,

наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

ЙОСИФ ЦІХОЦЬКИЙ

ПАНАХИДА — в четвер, 31-го березня 1983 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в п'ятницю, 1-го квітня 1983 р., о год. 9-ій рано до церкви св. Юра в Ню Йорку, а відтак на український католицький цвинтар св. Духа у Гемптонбурґу, Н. Й.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:

дружина — АННА
син — БОГДАН з дружиною ОКСАНОЮ
дочка — МАРІЯ з мужем ЮРІЄМ СЛИВКА
внуки — МАРКО, ГРИГОРІЙ І ТАРАС

Під покровом...

(Продовження зі стор. 2)

на страту інших!.." Раз народжена думка не вмирала, але росла, міцніла й врешті довела до грішного чину...

Я став холоднокровно й зрівноважено (чи не вважаєте, що це найстрашніше, як сатана підкаже людині таку грішну думку!) — шукати способу самогубства. Повіситися? — Ні, це ганебна смерть. Так гинуть люди слабих характерів (вгляньтеся, що за цинізм над самим собою!). Мій розгарячкований зір зупинився над відром з водою. Ага! — мигнула шалена думка — підтяти жилу!... Нервово, — давно минув уже спокій та байдужість, — шукаю щось гострого, чим міг би підтяти жилу. Пальці нащупали сталеву спряжку в штанах. Вириваю її та гострю її на цементовому виступі віконця. Опісля підходжу до відра з водою, нащупую жилу в кисті правої руки й — цях! — спряжкою по жилі. Прискає аж до стелі струмок крови, а руки вкладаю в відро. Мимовільно заплющую очі, бо робиться якось солодкаво-млосно й бачу перед собою візію-з'яву: передо мною стояла у всій свой неземній красі Мати Божа — така, якою бачив я Її на Чудотворній іконі в манастирі Гошові. Мене цілого щось аж підкинуло! Мною начебто електрична струя пройшла. Я розплющую очі й бачу в напівтемній келії постать-з'яву Матері Божої з Гошівської ікони, тієї Матері Божої, яка гляділа на мене зі своєї ікони рік-річно, як я малим хлоп'ям, а там підлітком і дорослим юнаком приходив з батьками на прощу в Гошів... У цій хвилині я відчув усю низькість свого єства. Я відчув повноту смертельного гріха й мої вуста прошепотіли: „Пречиста Діво, я хочу, я буду жити! Мене не сміють заломати ворожі тортури. Я не вгнуся, хіба ворог мене зламає!...

Після цього я відриваю рукав із сорочки, роблю перев'язку й стримую кров. Опісля клякаю на коліна в холодній воді, знімаю вгору руки й молюся. Молюся своїми словами — одначе так палко, як ніколи в житті, й віддаю себе всеціло під Покров Пречистої Діви Марії!...

• • •

Багато, багато тілесних страждань-тортур довелося мені пройти під час мого майже десятимісячного — тричі поновного — слідства, але завжди потрапив я заховати рівновагу духу. Щоденні молитви до Пречистої гоїли мій біль, мої страждання та додавали мені сил перетривати те лихоліття. Після переїзду з тюрми на заслання, а опісля з хвилиною виходу на волю, в часі довголітнього скитання теж довелося пройти не одне лихо. Приходили хвилини, що загрожували моєму фізичному існуванню, та я завжди зберігав духову рівновагу, а молитва — щира, палка молитва до Пречистої, допомагала мені вийти ціло з усіх тарапат і додавала віри в краще майбутнє мого поневоленого народу, моєї безталанної батьківщини. Я свято вірю в близький день волі моїй Україні.

Св. Город-Єрусалим, 8-го серпня 1946 року

Відбулася програма Катедри українознавчих студій у Торонто

У суботу, 19-го лютого, понад 200 осіб були присутніми на науковій конференції і вечірньому бенкеті, які влаштувала Катедра українознавчих студій з нагоди передання збірки українських періодик ім. Петра Яцика бібліотеці Торонтонського університету. Збірка представляє завершення проєкту, що тривав два роки і який уфундував Торонтонський підприємець Петро Яцик. Результатом цього проєкту було мікрофільмування усіх західньоукраїнських газет і журналів, які виходили між 1848 і 1918 роками і знаходяться у фондах Австрійської національної бібліотеки у Відні.

Збірка 175 часописів складається із неймовірного числа 195, 957 кадрів мікрофільму на понад 400 бобінах. У відкритті програми професор Павло Р.Магочий, керівник Катедри українських студій, сказав, що „якщо б цей проєкт не був здійснений, цей цінний матеріял був би загублений і не доступний ніде; адміністрація Австрійської національної бібліотеки постійно висловлювала турботи щодо стану обширних ненімецьких періодик, які розпадуться до кінця XX століття". Тепер цей матеріял зберігатиметься для майбутніх поколінь, і Торонто має найбільшу збірку українських періодик перед 1918 року в цілій Північній Америці.

В день програми вийшов 44-сторінковий ілюстрований каталог, у якому списано усі періодики у Збірці українських періодик ім. Петра Яцика.

Наукова конференція почалася доповіддю проф. д-ра Омеляна Пріцака, голови катедри української історії ім. Михайла Грушевського при Гарварді, про місце Галичини в українській та східньоевропейській історіях. Доповідач підкреслив, що від найраніших часів, Галичина, найважливіша українська західня земля, була місцем, де перехрещувалися культурні і релігійні впливи східньої й західньої Европи. Він поклав спеціяльну увагу на період австроугорської влади, яка дозволяла й сприяла українському національному відродженню, як свідчить широкий діяпазон періодик у Збірці ім. Яцика. Проф. Пріцак закінчив доповідь тужним ламентом — школа для українців, що „настав занепад Габзбурської імперії у 1918 році."

Велика частина полудневої сесії складалася із наукової дискусії, під час якої передові спеціялісти обговорювали, як Збірка ім. Яцика могла б бути використана для дослідів у будьяких ділянках української науки. Проф. Іван Л.Рудницький (Альбертський університет) замітив потребу основної історії Греко-католицької Церкви й історії української політичної думки у XIX столітті, які тепер можливі завдяки Збірці ім. Яцика. Професор-емерит Юрій Ю.Шевельов (Колюмбійський університет) звернув увагу, що досі недослідженні проблеми розвитку української мови західніх земель можна простудіювати і розв'язати заради багатства лінгвістичних даних, які тепер є доступними.

Проф . Григорій Грабович (Гарвардський університет) підкреслив важливість таких журналів як „Зоря", „Правда" і „Життіє і слово", як форуми для письменників Наддніпрянщини, яка була під владою російської імперії, як також для галицьких і буковинських письменників. Збірка, продовжував проф. Грабович, також виявляє широку функціональну відрізненість української літератури і читачів, яка уже була сформована до кінця XIX століття.

Проф. Богдан Будурович (Торонтонський університет) пропонував бібліографічні проєкти, які дослідники можуть розпочати; проф. Джан Л.Г.Кіп (Торонтонський університет) говорив про потребу дальших дослідів над російськими міжнародними відношеннями і як ця політика була зв'язана з Галичиною напередодні і протягом Першої світової війни. Предсідник конференції д-р Павло Магочий повідомив, що була

Виставка у Джан Робертс бібліотеці Торонтонського університету.

(Фото П.Євтушенко)

заплянована сесія про історію Церкви і прочитав лист від о. Михайла Гринчишина, який не міг взяти участь у конференції через його нещодавне найменування єпископом українців католиків Франції, у зв'язку з чим йому довелося виїхати із Канади. У листі о. Гринчишин переслав найщиріші побажання успіху.

Наукова конференція заключилася цікавою доповіддю проф. Мирослави Цішкевич (Стейтовий університет Огайо) на тему артистичних аспектів знамен українських періодик у збірці ім. Яцика. Багатьма ілюстраціями діяпозитивів проф. Цішкевич показала, як часто прекрасні узори газет і журналів походять із місцевих графічних традицій, деякі сягають аж до XVI століття і друкаря Івана Федоровича, як також користуючись модерними стилями східньоцентральної Европи кінця XIX століття і раннього XX століття.

Вечірній бенкет відбувся в елегантному оточенні Факулті Клюбу. Господарями вечора були президент Торонтонського університету Джеймс Гем з дружиною і професор Павло Р.Магочий з дружиною. Програма вечора включала формальне передання збірки мікрофільмів. Д-р Георгій Ігнатієв, канцлер, в імені Торонтонського університету склав привіт, у якому він підкреслив потребу розуміння Східньої Европи, в якій українські землі відіграли центральну ролю. Генеральний консул Австрії, Фрідріх Іштл, згадав історичне приречення його батьківщини з українцями; жертводавець Петро Яцик висловив своє задоволення мати нагоду уфундувати такий цінний проєкт мікрофільмування, який, в імені Торонтонського університету, прийняла нещодавно найменована динамічна директорка бібліотеки Мерилін Шерров.

Наукова програма, бенкет і виставка в Джан Робертс бібліотеці, яка тривала місяць, позначають важливу віху у довгій традиції україністики при Торонтонському університеті. Заключаючи вечір, проф. Магочий сказав, що „день був радісною подією і стає прикладом, що можна здобути через співпрацю громади і університету на користь українських студій."

„Збірка українських періодик ім. Петра Яцика — це приклад, який треба повторювати в одній чи іншій формі у майбутньому."

Знаменна...

(Продовження зі стор. 2)

вих промов послів Мудрого, Витвицького, Трояна проти парцеляції більших маєтків польських колоністам), вплив УНД-а серед українців мусів маліти, натомість ОУН прибирало на силі. Характеризуючи тогочасну невдалу політику польських чинників, знаходимо досить „відважне" ствердження: причиною ворожої постави українців був факт, що незалежна Польща відмовляла українцям народних прав. Можна вправді знайти багато причин, які усправедливлювали різні потягнення уряду, а навіть репресії, але вони преціньь означали поглиблюючу дискримінацію українців, а тим самим збільшення їх неприязного відношення до держави — дискримінація і репресії були дуже короткозорим поступуванням протилежним інтересам Польщі".

Щоб узасаднити своє „непопулярне" наведене ствердження Є. Томашевський, під заголовком „Справи, які трудно усправедливити" наводить різні види дискримінації та репресій, як „нумерус клявзус" в університетах (львівському зокрема), парцеляція фільварків, шкільництво (1910 року було 2,450 українських народних шкіл, 1925 було їх ще 1,279, але 1936 вже лише 496 — само собою, що число польських шкіл більшало коштом українських). Тій преважливій проблемі „боротьбі за душу дитини" присвячений осібний уступ, в якому представлено різного роду „шикани", на які були виставлені з боку уряду та поліції ті батьки, які змагалися за українські школи. Як би зі співчуття, пригадує автор, що 33 народні, 12 середніх та 16 фахових шкіл, що їх утримувала „Рідна Школа", не могли зрівноважити убутку державних шкіл. Тяжко подумати, щоб ствердження автора „польський історик, який знає вияви боротьби за освіту в рідній (польській) мові в усіх трьох частинах поділеної передвоєнної Польщі, зі встидом студіює документи про положення українського шкільництва в тогочасній Польщі" знайшло йому подібних.

Вище наведені причини викликали реакцію українців: „на східньому прикордонні горіли господарства, нищено залізничі рейки, розбивано урядові будинки, доходило до вбивств" (згадує вбивство Перацкого, Голуфки, але не промовчує Собінського — М. Б.), одним словом: всенародним кличем українців стало: Ляхи за Сян!

Є. Томашевський не щадить догани урядові за застосування збірної відповідальности під час „пацифікації", що її у жорстокий спосіб перепроваджено з наказу Пілсудського, не поминає мовчанкою арештування 30 колишніх послів та біля 100 найбільш активних громадських діячів, розв'язання Пласту та трьох українських гімназій, нищення приватного та громадського дорібку, коли то „через помилку" вимішувано в кооперативах сіль з цукром чи поливано муку нафтою, а „в разі активного спротиву" бито гумовими палками" — автор одначе не згадує Берези Картуської.

На маргінесі написаного треба ствердити, що стаття представляє в загальному вірно дійсний стан речі. Так історичне підложжя ,як поодинокі події схоплені об'єктивно та безпристрасно. В цілій статті нема на адресу українців ні одного зневажливого (в чому залюбки переліцитовуються деякі польські автори — М. Б.) вислову, а що більше: Є. Томашевський консеквентно вживає української номенклятури, наприклад у нього та частина земель — це Галичина, а не Малопольска Всходня. Вкінці належить підкреслити ще один характеристичний момент статті. Коли адвокати, оборонці в судових процесах проти українських бойовиків наводили в польських судах ту обставину, що українці находяться та діють в подібний спосіб як це робили поляки, заки здобули незалежність, то звичайно стрічала їх відповідь польських суддів „то цо іннего", натомість автор статті дуже часто старається вказати, що власне українці взорувалися та наслідували в своїх змаганнях форми боротьби, що їх колись стосували польські патріоти-революціонери.

Простудіювавши цю обширну, в зрівноваженім тоні, написану статтю-пригадку, мимоволі напрошується питання: чи і коли появиться подібна характером стаття урядових чинників про сьогоднішні „драмати". Ту сторінку вже рік тому пробували відкрити деякі поляки, які у внутрішніх (польських) питаннях не погоджуються з урядом.

Чи здобудеться хтось, що з уряду відповідальний за сьогоднішню польсько-українську ситуацію, що хотів би заглянути в документи, в яких він з великим „заженованєм" мусів би ствердити, що сьогодні вже нема обопільних помилок та відплат, натомість, якщо би він хотів бути чесним з собою, він мусів би побачити в однім розділі книги пасивну, приречену на наругу, кривди та образи українську сторону, а в протилежному розділі книги активну, непогамовану, надуживаючу насильства польську сторону.

Пам'яті поета...

(Продовження зі стор. 2)

Поет до останніх днів творчо працював . Незадовго до смерти в „Літературній Україні" у своєму нарисі він уперше для українського читача розповів про недавно знайдений біля Ура-Тюбе на півночі Таджикістану пожовклий рукопис з віршами і спогадами доти невідомої таджицької поетеси Ділдош-Барно. В цій статті Василь Мисик подав у своєму перекладі низку поетичних рядків талановитої жінки, яка своєю творчістю увійшла в непримирений конфлікт з правлячими в минулому столітті деспотами і все своє мученицьке життя поетичним словом боролася за національну свободу, правду і справедливість.

У цій статті під назвою „І тільки ім'я увічниться" Василь Мисик нагадує: „Державці — деспоти ніколи не мирилися з поетами, що не йшли на службу до них, не прославляли їх у вірнопідданих одах, не хотіли увічнювати їхні імена. Можна пригадати у нас літописного Митусу, а в нові часи — Шевченка, Грабовського, і багатьох, багатьох інших..."

Василь Мисик недвозначно натякнув про „багатьох інших" поетів в наших часах і добре відомих нам. І про себе також...

Москва...

(Продовження зі стор. 1)

Республіки, спроби ревізувати договори ФРН з Польщею, Радянським Союзом та іншими соціялістичними країнами". Таке поступування, на думку ТАСС, „викликає сильне обурення в Польщі й інших країнах соціялістичної співдружності".

Західні дипломати в Москві і коментатори називають цю інформацію ТАСС „необоснованою видумкою" і розпалюванням антагонізму між польським і німецьким народами.

ПОЛІТИЧНІ СПОСТЕРІГАЧІ ТВЕРДЯТЬ, що ще тяжко передбачити висліди виборів в Чикаго, призначиних на 12-го квітня ц .р ., але вони за всякими правдоподібностями будуть дуже цікавими, а голоси дуже зближеними до себе . Бернард Е .Ептон, кандидат Республіканської партії, пробує висунутись на перше місце і здобути перемогу над демократичним кандидатом конгресменом Гаролдом Вашінгтоном . Якщо б дійсно Ептон виграв вибори, то то республіканці прийшли б до влади в цьому місті вперше за останні 52 роки . Очевидно, з огляду на расовий двоподіл у передвиборчій кампанії, республіканці надіються здобути багато більше демократичних голосів . Тому що Г .Вашінгтон є негром, багато демократів публічно відмовились підтримувати його і це створило серед демократів замішання, яке намагається тепер поладнати Крайовий комітет Демократичної партії .

АВТОМОБІЛЬНА КОМПАНІЯ ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС погодилась, на вимогу федеральної Ради транспорту, відтягнути додаткових 240,000 автомобілів, у яких перевірочна комісія виявила недомагання в гальмах і трансмісії . Власники автомобілів Бюік-скайларк, Шевролет-Сайтейшен, Олдсмобіл-Омеґа і Понтіяк-Фінікс з 1982-г1983 років, повинні доставити автомобілі до місцевих гаражів для безкоштовної направи і усунення недомагань . В черговому тижні власники згаданих моделів отримають від Дженерал Моторс офіційне повідомлення в цій справі .

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 17-го КВІТНЯ 1983 р.

Рочестер, Н. Й. Місячні збори С-ва Пресв. Богородиці 36-ий Відд., о год. 1-ій по пол. у кафетерії школи св. Йосафата при 940 Рідж Ровд у Рочестері. Проситься всіх членок взяти участь у зборах та вирівняти належні вкладки. — Стелла Гошовська, Марія Ковальчук, Параска Демянів

Рочестер, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата 217-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в церковній залі св. Йосафата, з таким порядком: відкриття, відчитання протоколу, звіти — фінансовий, хворих, дискусія, союзові справи, внески, запити, збирання членських вкладок і закриття. — Ст. Васьків, предс. Т. Кубарич, фін секр., Мартинюк, кас., Кат. Марґопич і А. Гривнак — чл. Управи.